

COMANDORUL AVIATOR GHEORGHE NAGAEVSCHI- ÎNTRE SUSPECT DE SPIONAJ ȘI OPORTUNIST POLITIC

Plt.-adj. Eugen-Dorin SPĂȚARU*

S-a născut la 7 aprilie 1903 în localitatea Durmitoarea Veche-Rășcani, județul Bălți, fiind fiul lui Gavril, de profesie învățător, și Maria, casnică. A urmat cursurile primare în localitatea natală, ulterior la Seminarul Teologic din Chișinău, pentru ca începând cu 1920 să se transfere la Liceul Militar „Regele Ferdinand” din Chișinău.

A fost admis fără concurs, în baza Deciziei ministeriale nr. 650 din 5 septembrie 1922¹, începând cu 1 octombrie 1922, la Școala Militară de Cavalerie din Târgoviște. A fost avansat la gradele de caporal la 1 februarie 1923 și sergent la 1 iulie 1923. Comandantul de escadron consemna: *„Basarabean de origină, și-a însușit în mod lăudabil graiul românesc, asimilându-și în mod apreciabil cunoștințele necesare militare și manifestând frumoase sentimente românești. Este sănătos și rezistent. Educația civică și militară frumoase. Inteligent, cu o bună judecată. Este disciplinat, autoritar și conștiincios, dovedind o putere de muncă demnă de toată lauda. A avut diferite însărcinări de încredere pe cari le-a dus la sfârșit, cu multă dragoste și îndemânare. Caracter deschis, loial. Bun camarad. Încalecă bine, curajos, fiind cotate un bun mânuitor de arme călare. Foarte bun executant la toate categoriile de instrucție. Are premisele necesare unui bun instructor și executor. Entuziasmat de carieră, am convingerea că va fi un bun ofițer de cavalerie și comandant de ploton”*². Comandantul Divizionului de elevi, maiorul Marin Manafu, consemnează: *„Bun element din toate punctele de vedere. Conștiincios cu mare zel pentru serviciu. Va deveni un prea bun comandant de ploton”*³. De asemenea, comandantul Școlii Pregătitoare de Ofițeri de Cavalerie „Regele Ferdinand I”, colonelul Comănescu, apreciază: *„Este un bun element și va deveni un ofițer de Cavalerie”*⁴.

A absolvit cursurile școlii, al 28-lea din 64 absolvenți, cu media 7,06, și în conformitate cu Î.D.R. nr. 2222 din 30 iunie 1924, la 1 iulie 1924

---

* Inspectoratul de Jandarmi Județean Arad.

¹ Monitorul Oastei nr. 44 din 15 septembrie 1922.

² A.M.N.R. Fond 1585 C.M. Regiunea Brașov, nr. crt. 4315, Memoriu personal, f. 36 (în continuare, Memoriu).

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

a fost avansat la gradul de sublocotenent și repartizat în funcția de comandant de pluton în Regimentul 13 Călărași⁵.

În Foaia calificativă pentru perioada 1 august - 31 septembrie 1924, comandantul Regimentului 13 Călărași, colonelul Ioan Moescu, notează: „Ofițer tânăr, abia ieșit din școală anul acesta. În scurtul timp de când a venit la Regiment, l-am putut aprecia că este disciplinat, cu o educație bună, conștiincios și cu tragere de inimă pentru serviciu. Ofițerul a cerut să fie admis la examenul de pilotaj la Aviație. Sunt de părere a i se aproba”⁶.

În baza Deciziei ministeriale nr. 613 din 10 decembrie 1924, a fost admis să urmeze cursurile Școlii de Pilotaj Militar, zburând pe avioanele Hariot și Proto. În baza Procesului-verbal nr. 441 din 19 septembrie 1925, a obținut Brevetul de pilot nr. 441. A fost repartizat ca pilot în cadrul Grupului 2 Aviație de recunoaștere în baza Î.D.R. nr. 2924 din 1 noiembrie 1925, fiind apreciat de șeful de pilotaj ca „exagerat de prudent. Lucrează bine. Cu un înțeles antrenament și cu judecată. Va deveni un foarte bun sburător”⁷.

În Certificatul de aptitudini ca pilot de recunoaștere, comandantul Centrului de Instrucție al Aeronauticii, maiorul Atanase Enescu, consemnează: „Are dragoste de sbor. Disciplinat. Serios, va deveni un pilot de nădejde. Aterisaj sigur cu mișcări destul de precise, calm. Corect, lucrează cu judecată. Sigur în mișcări, e foarte corect în aer. A executat probele de brevet cu toată măiestria”⁸.

În acea perioadă a intrat în atenția organelor de contrainformații ale Siguranței Generale, pentru presupuse acțiuni de spionaj în slujba organelor de informații sovietice. În urma cercetărilor efectuate nu s-a confirmat acest aspect, iar Consiliul de Război al Corpului 3 Armată l-a achitat, rămânând în atenția structurilor românești cu atribuții în domeniu.

Comandantul Școlii de Pilotaj, maiorul Atanase Enescu, în Foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1924 - 31 octombrie 1925, consemnează: „Sănătos și destul de rezistent. Disciplinat, educație militară în formație. Și-a apropiat cu ușurință cunoștințele teoretice ce s-au predat în școală și se arată dornic de a și le complecta. La partea teoretică a sborului a arătat bune aptitudini de sbor, fiind brevetat al 27-lea din 105. Îi place mult sborul și cred că va deveni un bun sburător. A fost bănuț și urmărit ca făcând parte dintr-o organizație bolșevică de spionaj, însă, la

---

⁵ Monitorul Oficial nr. 140 din 1 iulie 1924.

⁶ Memoriu, f. 37.

⁷ *Ibidem*, f. 39.

⁸ *Ibidem*, f. 40.

interogatoriul ce i s-a luat la Corpul 3 Armată, a fost scos din urmărire. Nu are propunere, neavând vechimea”⁹.

În baza Ordinului Comandamentului Aeronauticii nr. 10066 din 1926, în perioada 1 noiembrie 1926 - 1 septembrie 1928 a urmat cursurile Școlii Speciale de Aeronautică.

La 12 ianuarie 1926 a fost pedepsit cu 5 zile arest și suspendat de la zbor pentru că „a aterizat în afara aerodromului și a rupt elicea”.

Pentru perioada 1 noiembrie 1925 - 31 octombrie 1926, comandantul Grupului 2 Aviație de Recunoaștere, maiorul aviator Teodor Mândrescu, consemnează: „Destul de sănătos și rezistent. Poate suporta greutățile zborului și a campaniei. Destul de inteligent, posedă cunoștințele necesare gradului său. Disciplinat, bine educat militărește. Ordinele primite le execută mulțumitor. La Grup a avut însărcinarea mai mult ca instructor atât în Escadrila Școlii de Instructori cât și la recruții ctg. 1926. Ca instructor la Escadrila Școală nu a dat rezultate prea bune, lipsind mult timp dela Grup și fiind chemat ca martor la Consiliul de Război al Corpului 3 Armată. La instrucția recruților ctg. 1926 după ce i s-au făcut ultimele îndrumări, a dat rezultate foarte bune dovedind că poate conduce instrucția cu pricepere și foarte multă ambiție și sârguință de a nu eși mai jos ca alții. Secția Sublt. Nagaevski a fost găsită ca instrucție, a doua din tot Grupul. În cursul lunii septembrie a terminat Școala de Tir și Bombardament, fiind clasat al 10 din 70 elevi. Sburând la Școala de Tir ca pilot a suferit un accident aterizând forțat în afara aerodromului, din care s-a ales cu leziuni destul de grave la față. Ca pilot este cam nervos însă posedă calitățile necesare unui bun pilot, fiind destul de fin și precis, cu multă voință și dragoste de zbor. În grup printre primii a trecut probele de pilot de escadrilă, însă pe urmă nu a putut să-și facă un antrenament complet pentru misiuni, intrând în spital pentru a fi operat de hernie, după care a obținut un concediu medical de 30 zile și în fine a lipsit pentru a urma Școala de Tir. În Grup a executat un total de 1h4` de zbor. În rezumat este un ofițer care are nevoie de a fi îndrumat fiind încă tânăr, însă ca fons destul de frumos. Ca pilot posedă calități, trebuie să se antreneze mai mult”¹⁰.

Pentru perioada 1 noiembrie 1926 - 31 octombrie 1927, comandantul Școlii Pregătitoare și Speciale a Aeronauticii, maiorul Haralambie Giossanu, consemnează: „Ofițerul s-a prezentat la Școlile Speciale pe ziua de 1.XI.1926 pentru a urma cursurile Școalei Speciale a personalului navigant pe doi ani de zile. A urmat cursurile de 1.XI.1926 până la

---

⁹ *Ibidem*, f. 38.

¹⁰ *Ibidem*, f. 41.

1.VIII.1927, absolvind cu succes anul I al Școalei Speciale în condiții destul de bune, obținând media generală 7,16, fiind clasificat al șaselea din zece ofițeri elevi. Este notat pentru acest timp de către Inspectorul și directorul de studii ca un ofițer inteligent, destul de ordonat, cu putere de muncă și emulație. Disciplinat, cu caracterul în formație. Fire cam impulsivă, însă este conștient și caută întotdeauna a se stăpâni. Rezultatul la cursuri, astfel că nota în general este bună. pentru timpul trecut de la 1.VII.1927 până la 1.XI.1927 a fost notat de Grupul 2 Aviație Recunoaștere unde s-a prezentat pentru stagiul de vară și pentru continuarea antrenamentului de sbor. A executat diferite sboruri în lunile august și septembrie, totalizând 25 ore 18'. A fost întrebuințat la grup și pentru instrucția trupei în perioada 2-a. Nota Grupului îl arată ca pe un element bun, însă copilăros, însă că se formează. Pentru anul acesta notele sale fiind mai mult bune, deasemenea notele anterioare fiind bune, dovedind calități ce vor face un bun ofițer și fiind propzabil, îl caracterizez: „Merită a înainta la rândul vechimii”¹¹

De asemenea, colonelul Ioan Stoicescu, comandantul Școlilor și Centrelor de Instrucție ale Aeronauticii, consemnează: „De acord cu aprecierile Cd-tului Școalei Pregătitoare a Aeronauticii. propun pe sublt. Nagaevski a fi înaintat la rândul vechimei în gradul de locotenent”¹². Iar Generalul de Divizie Vasile Rudeanu, inspectorul general al Aeronauticii, notează: „mențin aprecirile și propunerile de a fi înaintat la rândul vechimei”¹³.

În conformitate cu Î.D.R. nr. 2294 din 20 septembrie 1928¹⁴, pe data de 1 octombrie 1928 a fost avansat la gradul de locotenent. Ulterior, prin Î.D.R. nr. 2989 din 7 decembrie 1928¹⁵, i-a fost rectificată vechimea în grad pe data de 10 mai 1928.

Pentru perioada 1 noiembrie 1927 - 31 octombrie 1928, comandantul școlii, locotenent-colonelul Haralambie Giossanu, notează: „Ofițerul a urmat cursurile anului al 2-lea al Școalei Speciale a ofițerilor naviganți. inteligent, muncitor, conștiincios și punctual, a obținut și în anul al 2-lea al Școalei rezultate frumoase, astfel că după trecerea examenului, a absolvit școala cu media 7,46, fiind clasat al 3-lea din șapte absolvenți. Șefii săi direcți dela Direcția de Studii al Școalei Speciale îl notează astfel: Ofițer bun, cu foarte multă bunăvoință. Sănătos, prezentabil, vioi. Inteligent, muncitor, cu voință tare și tenace pentru a-și asimila cursurile tehnice

---

¹¹ *Ibidem*, f. 43.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Monitorul Oastei nr. 37 din 25 septembrie 1928.

¹⁵ Monitorul Oastei nr. 54 din 10 decembrie 1928.

pentru cari nu avea o pregătire matematică de bază suficientă. Perseverent în ceace întreprinde. Este un ofițer destoinic și conștiincios. Nu a putut sbura la școli din lipsa materialului de sbor. A sburat îndeajuns însă la unitatea sa pe timpul stagiului de vară, așa că și-a păstrat antrenamentul neștirbit. În concluzie: Este un bun ofițer de Aeronautică, cu pregătire profesională completă, serios și de nădejde, se poate conta pe el pentru orice însărcinare. Îndeplinește condițiile de vechime și stagiu cerute de L.Î.A. astfel că repet propunerea: Merită a înainta la vechime. Ofițerul înaintând pe anuarul Cavaleriei și fiind absolvent al Școalei Speciale a Aeronauticeii, rog a se avea în vedere la înscrierea pe Tabloul de înaintare pentru a i se da locul ce merită”¹⁶. Colonelul Ion Stoicescu, concluzionează: ”Ofițer bun și destoinic, merită a înainta la rândul vechimei”¹⁷.

La 7 august 1929 a fost pedepsit cu 5 zile arest, de către Ministrul Armatei, „pentru că știind că se vinde ilicit benzina statului pe piață, nu a reacționat cu nimic”.

În conformitate cu Î.D.R. nr. 3236 din 20 septembrie 1929¹⁸, pe data de 1 octombrie 1929 a fost mutat de la Grupul 2 Aviație de recunoaștere la Școala de Perfecționare a Aviației.

În baza aprobării primite de la șefii ierarhici, în conformitate cu reglementările din acea perioadă referitoare la căsătoria militarilor, la 1 noiembrie 1929 își va uni destinul cu d-ra Tatiana Precul, din căsătorie rezultând un băiat, Emil, născut la 12 iunie 1933.

Pentru perioada 1 noiembrie 1929 - 31 octombrie 1930, locotenent-colonelul Teodor Mândrescu, comandantul Școlii de Perfecționare a Aviației, consemnează: „Sănătos și rezistent. Poate suporta greutățile sborului și a campaniei. Ținută îngrijită și regulamentară. Se prezintă bine în fața trupei. Aptitudini militare, capacitate și educație militară ca cele din anul 1928/929. În serviciu continuă să fie conștiincios. Dela 1.XI.929 până la 28.II.1930 a comandat Escadrila Școală Instructori și la inspecția făcută la finele perioadei, am constatat rezultate bune, toți viitorii instructori fiind îndeajuns pregătit pentru a putea instrui noul contingent. Dela 1.III.930 și până la 28.V.a.c. a comandat grupul de recruți și la inspecțiile făcute, la fel, am constatat rezultate bune, reușind a preda tot programul în scurtul timp de instrucție. La 1.IV. din lipsă de ofițeri, a fost însărcinat cu comanda Escadrilei Parc și în această calitate a depus foarte multă stăruință pentru organizarea Escadrilei și lucrului în atelerie și reușind să obțină rezultate

---

¹⁶ *Ibidem*, f. 45.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Monitorul Oficial nr. 214 din 26 septembrie 1929.

cu totul mulțumitoare, mai având nevoie numai de unele îndrumări pentru a deveni un f. bun comandant de escadrilă. Ca pilot, a executat în cursul anului 39h48` astfel că s-a menținut antrenamentul în bune condițiuni pe avionul Potez-XV, putându-i-se încredința misiuni. În rezumat este un bun ofițer și pilot. Neavând vechimea prevăzută de lege, nu face obiectul propunerii de înaintare”¹⁹.

Comandantul Centrelor și Școlilor Aeronautice, colonelul Ioan Stoicescu, notează: *„Mențin aprecierile comandantului Școalei de Perfecționare. Lt. Nagaevski este bun pilot și bun ofițer”²⁰.*

În baza Ordinului Inspectoratului General Aeronautic nr. 19.063 din 22 octombrie 1930, a fost mutat la Flotila 2 Aviație, iar de la 1 octombrie 1931 în cadrul Centrului de Instrucție al Aeronauticii. La 31 august 1931 a fost confirmat în Aeronautică.

În Foaia calificativă pentru 1 noiembrie 1930-31 octombrie 1931, comandantul Flotilei Aviație de Gardă, locotenent-colonelul Alfred Dahinten, consemnează: *„Deși la aparență debil, cred că va face în condițiuni mulțumitoare o companie. Voință fermă, capacitate de muncă, incontestabil un element inteligent și dornic de a-și complecta cunoștințele. Pare a fi descurajat din care cauză are nevoie de un sprijin camaraderesc mai ales moral. Deși muncitor, trebuie controlat, deoarece face parte din categoria oamenilor cu multă inițiativă, din care cauză nu prea îi convine subordonarea. Disciplinat și punctual în serviciu ca subaltern la Escadrila I Recunoaștere a fost trecut la instrucția recruților unde a obținut rezultate mulțumitoare. Bun pilot de recunoaștere care își menține antrenamentul cu toate lipsurile de la serviciu din cauza sănătății alterate. Are 26h03` de zbor executate în timpul anului din care 10 misiuni de războiu și un raid mai mare de 150 km. În general un bun ofițer și pilot”²¹.*

Pentru perioada 1 noiembrie 1931 - 31 octombrie 1932, comandantul Centrului de Instrucție al Aeronauticii, locotenent-colonelul Constantin Telemac, consemnează: *„Locot. Nagaevski a funcționat anul acesta ca subaltern în Escadrila de Antrenament și Escadrila Parc. Tot timpul perioadei a III-a până la venirea recruților, a fost ofițer instructor la școala de instructori, însărcinare de care s-a achitat în condițiuni deosebite, dovedind frumoase calități de instructor, cu o energie remarcabilă și cu o metodă judicioasă, la predarea instrucției. Asemeni și ca instructor la recruții escadrilei. La conferințele și aplicațiunile la care a luat parte cu deosebită regularitate și tragere de inimă, dovedind multă dragoste și*

---

¹⁹ *Ibidem*, f. 47.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, f. 48.

pasiune chiar de a-și îmbogăți cunoștințele. Ofițerul cu multă aplicațiune la studii, lucrează neconținut pentru a-și desăvârși cultura generală și profesională. Pilot cu frumoase calități și cu mare dragoste de sbor, foarte disciplinat și multă judecată în sbor. A realizat anul acesta un total de 16 ore, în misiuni cu observatori, în perfecte condițiuni. La 26 septembrie a fost detașat la Comandamentul Școalelor și Centrelor de Aeronautică. Și aici i-am putut urmări activitatea, întrucât subsemnatul am fost mutat la acea comandă, deținând până la 10 noiembrie și comanda Centrului de Instrucție al Aeronauticii. detașat la acel Comandament i s-a încredințat Biourul Adjutantului, unde datorită spiritului său viu și pătrunzător. S-a pus foarte ușor la curent cu lucrările acestui biou, pe care-l conduce cu multă pricepere și conștiinciozitate, dovedind deosebit spirit de atenție, imperios necesar la un astfel de biou. Caracter sincer, loial și devotat instrucției și armii. În concluzie: locot. Nagaevski este un foarte bun ofițer, de multă nădejde în orice însărcinare. Ofițer cu frumoase cunoștințe generale și cu bună pregătire profesională. Cu educație aleasă. Necesare instituției și armii, prin devotamentul cu care se identifică serviciului. Regret că nu poate face obiectul unei propuneri, lipsindu-i o lună și 10 zile de vechime”²².

La 22 septembrie 1932 a fost detașat la Comandamentul Școlilor și Centrelor de Instrucție ale Aeronauticii, pentru ca de la 1 octombrie 1933 să fie mutat definitiv în cadrul acestei structuri, în baza Ordinului M.Ap.N.-Direcția Personalului nr. 22.156 din 1933.

În perioada 10 iunie - 30 august 1933 a urmat cursurile Școlii de observatori aerieni de pe lângă Centrul de Instrucție al Aviației, absolvind-o cu media 7,16, fiind caracterizat de căpitan-comandorul av. Achile Diculescu, comandantul centrului, și căpitanul av. Alexandru Sahini-directorul de studii, astfel: „Ofițer inteligent, cu o cultură generală frumoasă. A urmat în bune condițiuni programul școlii arătând o bună pregătire de bază, multă trageră de inimă și frumoase calități de observator aerian. Ofițer corect și muncitor, bine educat și cu multă însuflețire pentru lucru. Locotenent av. Nagaevski este un element de nădejde. Depune multă râvnă și ambiție la lucru, reușind a executa frumoase misiuni de observație aeriană. Este neapărată nevoie a continua să lucreze în domeniul observației aeriene pentru a nu se pierde în zadar un început promițător”²³.

---

²² *Ibidem*, f. 49.

²³ *Ibidem*, f. 50.

În Foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1932 - 31 octombrie 1933, comandorul Telemac, consemnează: „Mă refer în totul la frumoasele aprecieri ce i-am făcut anul trecut și pe care le mențin cu aceiaș deplină convingere. Locotenentul Nagaevschi a continuat a conduce în cursul anului acestuia biroul adutanturei cu aceiaș deosebită pricepere, remarcabilă putere de muncă și exemplară conștiinciozitate. Cu cea mai desăvârșită ordine, metodă și punctualitate în lucrări. M-am convins pe deplin de desăvârșitul său spirit de discrețiune, din multiplele lucrări strict confidențiale, în care am lucrat numai cu el și în care a păstrat cu adevărată sfințenie discrețiunea cea mai strictă și desăvârșită. Element studios și sârguitor. Este șeful promoției sale de locotenenți pe Aeronautică. Deși în certificatul de absolvire al Școlii Speciale este clasificat al III-lea cu media 7,46, totuși, primii doi, fiind dintr-o promoție mai veche, el rămâne primul în promoția sa de Locotenent. În perioada de iarnă a luat parte cu exemplară regularitate la conferințele și aplicațiunile ofițerilor Centrului de Instrucție al Armei. Am urmărit îndeaproape activitatea sa în această direcție, întrucât am aceste aplicațiuni și am constatat că posedă o frumoasă pregătire profesională. Inteligent, cu judecată clară, foarte aplicat la studii și cu multă sârguință, pentru a-și îmbogăți în orice împrejurare cunoștințele. Îl sfătuesc să se prezinte la examenul de admitere la Școala Superioară de Războiu. Călăuzit neconținut, de dorința noastră de a-și îmbogăți cunoștințele profesionale în toate direcțiile, a renunțat fără nici o ezitare la concediul de vară și a urmat dela 10 iunie până la 30 august, Școala de observatori aerieni la C.I.A. Din aprecierile de ansamblu, făcute de comandantul Centrului de Instrucție, în Certificatul său de absolvire rezultă că locot. Nagaevschi s-a afirmat și în această școală, acelaș element inteligent, cu frumoasă cultură generală și cu bună pregătire de bază. Foarte sârguitor și cu multă ambiție de a reuși pe deplin în misiuni, lucru care l-a realizat cu prisosință, datorită perseverenței și dorinței sale nestrămutate de a duce la îndeplinirea în condiții optime, orice însărcinare. Pilot cu aceleași frumoase calități și cu aceiaș mare dragoste de sbor. Perfect pătruns de spiritul disciplinei de sbor. Activitatea sa de sbor, a fost dublată anul acesta și de cea de observator, realizând un total de 22 ore și 5` ca pilot și 18 ore și 35` ca observator. În concluzie: Locot. Av. Nagaevschi este un foarte bun ofițer sub toate raporturile. Element de multă nădejdie în ori-ce însărcinare. Cu solidă pregătire profesională, caracter deschis. Suflet cinstit. De o corectitudine exemplară

și de o modestie demnă de laudă. Prea bine educat. Devotat, cu adevărată pasiune, instituției și armei. Merită a înainta „la alegere”²⁴.

În aprecierea pentru perioada 1 noiembrie 1933 - 1 aprilie 1934, comandantul Școlilor și Centrelor de Instrucție, comandorul av. inginer Gheorghe Negrescu, consemnează: „*Lt. Nagaevschi este un ofițer sănătos. Respectuos, disciplinat, bun camarad, dovedește o bună educație militară. Punctual la serviciu, muncitor și destul de conștiincios a condus biroul adjutantului din acest Comandament cu destulă râvnă fiind mulțumit de modul cum și-a îndeplinit însărcinările, recomandând totuși mai multă atenție în lucrările de birou. Este un ofițer bun și un bun pilot*”²⁵.

Începând cu 1 aprilie 1934 este numit în funcția de șef al Serviciului Adjutanturii la Depozitul de Materiale Aeronautice, iar în perioada 1 octombrie 1934 - 1 aprilie 1936 va comanda Compania Depozit. În perioada 1 octombrie 1935 - 1 octombrie 1937, a deținut și funcția de șef al Biroului Instrucției al Depozitului de Materiale Aeronautice.

Pentru perioada 1 aprilie - 31 octombrie 1934, comandantul Depozitului de Materiale Aeronautice, locotenent-comandorul Săveanu, consemnează extrem de laudativ și obiectiv: „*Ofițer sănătos, rezistent și bine conformat, fizic plăcut, sportiv, îngrijindu-și sănătatea prin practica sporturilor în aer liber. Poate oricând suporta greutatea unei campanii. Mutat în Depozitul de Materiale la data 1.IV. s-a prezentat în corp la data de 1.VI. întrucât până la această dată a fost detașat la Comandamentul Apărării contra Aeronavelor pentru traduceri de regulamente rusești. Țin să remarc că ofițerul a depus toată stăruința ca să termine lucrările ce-i fuseseră încredințate mai devreme, pentru a putea să se prezinte la noul serviciu. Starea sufletească a ofițerului la prezentarea sa era puțin cam deprimată, în primul rând considerând mutarea în depozit, el fiind personal navigant, ca o lipsă de încredere a șefilor, mai cu seamă în urma unor reclamații asupra originii sale, și în al doilea rând chiar din cauza acestor reclamațiuni. Primit însă cu toată încrederea și încurajat prin încredințarea serviciului de adjutantură al corpului am constatat imediat o învioreare în toată activitatea ofițerului și o dragoste în îndeplinirea serviciului, cari au recompensat cu prisosință încrederea acordată. Bun cunoscător al lucrărilor de birou, caracter neinfluențabil a corespuns cum nu se poate mai bine funcțiunii de adjutant, care reclamă pe lângă discrețiune desăvârșită și un sentiment de camaraderie mai pronunțat și de care a dat dovadă cu prisosință. Este o fire sentimentală din convingere și ca atare*

---

²⁴ *Ibidem*, f. 51.

²⁵ *Ibidem*, f. 52.

trebuie să i se acorde în orice împrejurare o atențiune mai delicată, mai părintească, pentru a-i întări convingerea că a înțeles, că nu rămâne un izolat în mijlocul camarazilor. Numai astfel i se pot evidenția frumoasele sentimente, cari astfel ar rămâne tănuite și nici măcar bănuite. Din punct de vedere intelectual ofițerul este prea bine pregătit pentru gradul ce-l are și pentru gradul următor. Este șef de promoție, pilot și observator aerian și actualmente se pregătește pentru examenul de admitere la Școala de Războiu. A fost caracterizat și admis la înaintare „la alegere” pe baza propunerilor anterioare. Activitatea din acest an nu dezice cu nimic aprecierile șefilor săi. I-am încredințat și comanda Companiei Depozit pentru a lua contact mai intim cu trupa și cu administrația în corp. Și sub acest aspect se prezintă bine, punând multă râvnă și dragoste pentru bunul trai al trupei și buna administrare a avutului statului. Ca activitate de sbor are 51 ore 20` ca pilot și 20 h 20` de observator, ceia ce denotă că ofițerul caută să-și mențină antrenamentul și calitatea de personal navigant pe care o are de 10 ani împliniți. În concluzie: ofițerul este unul dintre elementele cele mai selecționare ale Aeronauticei, pe primul plan și ca atare merită cu îndreptățire să fie menținut la înaintare „la alegere”. Pentru mine această propunere nu este decât o obligație de conștiință”²⁶.

De asemenea, comandorul av. Constantin Fotescu, directorul Aeronauticii din Ministerul Apărării Naționale, notează: „Îmi însușesc bunele aprecieri ale șefilor săi. În consider ca pe un foarte bun element util Aeronauticei. Merită a înainta la gradul de cpt. av. la alegere”²⁷.

În Foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1934 - 31 octombrie 1935, același comandant, aprecia în aceeași notă: „Nu a avut pedepse. Mențin în totul nota dată anul trecut întrucât ofițerul a continuat a corespunde aprecierilor făcute deja, depunând aceiaș dragoste în executarea serviciilor și însărcinărilor date. În cursul acestui an și în diferite ocaziuni mi-a fost dat să mă conving că însușirile constatate la acest ofițer n-au fost de oportunitate, cum se întâmplă în preajma examenelor sau înaintărilor în grad, ci că ele caracterizează definitiv personalitatea acestui ofițer. În perioada a III-a de instrucție m-a secondat, dându-mi un ajutor prețios, în conducerea conferințelor cu ofițerii, în calitate de șef al biroului instrucției. În acelaș timp a continuat a se pregăti pentru examenul de intrare în Școala Superioară de Războiu, la care s-a prezentat, și a funcționat ca comandant al Școalei de instructori. La prezentarea recruților l-am însărcinat cu instrucția lor, de care s-a achitat

---

²⁶ Ibidem, ff. 5-54.

²⁷ Ibidem, f. 53.

în mod cu totul deosebit, deși avea în acelaș timp și comanda companiei de depozit și biroul instrucției. Menționez în special faptul că ofițerul n-a lipsit niciodată de la programul de instrucție al companiei și totuși și-a executat orele de zbor cerute atât ca pilot cât și ca observator, efectuând (lipsă text-n.n.) ore ca pilot și (lipsă text-n.n.) ore ca observator, cu care ocazie a executat toate misiunile prezise în directivele de instrucție ale C.F.A. Din punct de vedere al moralului ofițerul s-a simțit nedreptățit și în acest an prin neavansarea sa la gradul de căpitan deși pe anuar era al doilea și admis la avansarea la alegere. În concluzie: ofițer eminent, perfect pregătit pentru gradul de căpitan aviator; va fi un excelent comandant de escadrilă în orice unitate de aviație și față de orice comandant cât de exigent. Merită deci a înainta: la alegere, și-l susțin călduros pentru această caracterizare”²⁸. Și Directorul Aeronauticii, comandorul av. Gheorghe Măicănescu, notează: ”Merită a înainta la alegere”²⁹.

În baza Deciziei ministeriale nr. 1148 din 5 decembrie 1935³⁰ și a Deciziei ministeriale nr. 1083 din 12 octombrie 1936³¹ a fost numit profesor ajutor de tactica aviației la Școala de Ofițeri de Rezervă Chimști.

În conformitate cu Î.D.R. nr. 502 din 20 martie 1936, pe data de 1 aprilie 1936 a fost avansat la gradul de căpitan.

Pentru perioada 1 noiembrie 1935 - 31 octombrie 1936, același comandant consemnează: „Mă refer la notele interioare în ceea ce privește caracterizarea în totul a acestui ofițer căutând ca nota nouă să menționez numai activitățile din acest an. A fost însărcinat cu instrucția recruților ctg. 1936, misiune de care s-a achitat în mod lăudabil. În afară de aceasta a onduș și Biroul Instrucției, ajutându-mă în cece privește instrucția întregului personal: ofițeri, subofițeri și maeștri. Și-a menținut antrenamentul ca pilot și observator. Misiuni speciale: a fost ajutorul subsemnatului la cursul de tactică aeronautică la Școala Ofițeri de rezervă chimști de pe lângă Centrul de instrucție al gazelor. În total, activitatea ofițerului a fost variată și deplină. Fiind nou în grad nu face obiectul vreunei propuneri”³².

De asemenea, pentru perioada 1 noiembrie 1936 - 31 octombrie 1937, comandorul Săveanu, consemnează: „Aceleași note ca și în anii precedenți în cece privește activitatea ofițerului. A continuat a comanda Compania 3-a Depozit și a fi șeful Biroului Instrucției. A instruit recruții

---

²⁸ *Ibidem*, f. 55

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ Monitorul Oastei nr. 27 din 20 decembrie 1935.

³¹ Monitorul Oastei nr. 34 din 1 martie 1937.

³² *Ibidem*, f. 56.

ctg. 1937 și în plus a fost însărcinat cu cumpărăturile în corp. Și în cursul acestui an a fost ajutorul subsemnatului la cursul de tactica aeronautice de pe lângă Școala de ofițeri rezervă chimiști. Și-a menținut antrenamentul atât ca pilot cât și ca observator. După cererea sa a fost mutat la Școala militară de Pilotaj Tecuci. Sunt convins că va fi un foarte bun instructor, fiind îndrăgostit de această meserie, cu condiția de a fi numai astfel întrebuințat fără a i se mai da și alte însărcinări administrative. Nou în grad, nu face obiectul vre-unei propuneri”³³.

Începând cu 1 octombrie 1937 a fost numit la comanda Escadrilei de Specialități din cadrul Școlii Militare de Pilotaj Tecuci. În conformitate cu Decizia ministerială nr. 650 din 11 februarie 1938³⁴ va fi numit în funcția de profesor ajutor de psihologie și pedagogie militară și de organizarea terenului. În perioada următoare va deține funcția de comandant al Escadrilei de instrucție (recruți) de la 1 aprilie 1938.

În Foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1937 - 31 martie 1938, comandantul Școlii Militare de Pilotaj, căpitan-comandorul av. Francisc Rosler, notează: „Sănătos, rezistent, cultura generală și cea profesioanlă bună. Energic, autoritar și ambițios. A comandat Escadrila Specialități și Antrenament și Școala de instructori, obținând rezultate f. frumoase. Elevilor a predat cursul de organizarea terenului și Pedagogia militară. Bun camarad, manierat, cu purtare bună. Este un pasionat sburător cu frumoase calități de pilot”³⁵. Cel care i-a urmat la comandă, căpitan-comandorul av. Ioan Stănculescu, consemnează pentru perioada 1 aprilie - 31 octombrie 1938: „La 1 aprilie 1938 Cpt. Nagaevschi comanda Esc. Specialități, Esc. Antrenament și Escadrila de recruți. În acest cumul de funcțiuni ofițerul a desfășurat o intensă activitate ajungând la surmenaj, stare din cauza căruia a comis și unele greșeli. Astfel: necontrolând de aproape instructorii gradați dela recruți aceștia utilizau bătaia pe o scară întinsă, ceace a adus pe unii recruți la fuga din cazarmă și sinuciderea unuia. O altă greșeală, în calitate de cdt. al Escadrilei de Antrenament a trimis în misiuni la Galați un echipaj al cărui pilot nu mai sburase niciodată singur pe avionul S.E.T. Rezultatul a fost că la decolare pe aerodromul Galați, pilotul nemanevrând corect a intrat în vrie și a distrus complet avionul (echipajul scăpând cu viață). Pentru aceste greșeli am pedepsit cu 6 zile arest pe Cpt. Nagaevschi, ofițerul a reacționat raportând cazul la comandamentele superioare, trecînd peste calea ierarhică. Am schimbat imediat însărcinările sale, în prezent comandă o escadrilă de elevi de care

---

³³ *Ibidem*, f. 57.

³⁴ Monitorul Oastei nr. 38 din 16 februarie 1938.

³⁵ *Ibidem*, f. 58.

se ocupă îndeaproape cu frumoase rezultate. Ofițerul regretă greșelile sale și dă mereu semne de îndreptare. Este un pilot f. bine pregătit pentru orice misiune de război. A efectuat 100 h 22` sbor pe toate avioanele Școlii”³⁶.

Generalul de escadră aviator Haralambie Giossanu, consemnează: *„Ofițerul are posibilități naturale pentru a fi un element bun, folositor armiei. Trebuie însă calmat, pentru a numai cădea în greșeli de natura celeia menționate de comandantul său. Iau act cu plăcere de semnele sale de îndreptare și sper că va continua tot astfel”³⁷.*

În perioada 15 februarie - 27 martie 1939 a urmat cursurile de instructori de zbor nr. 8 de pe lângă Școala de Perfecționare a Aviației. Fiind apreciat de generalul de escadră aeriană Haralambie Giossanu, comandantul Școlilor și Centrelor de Instrucție ale Aeronauticii și căpitan-comandorul av. Corneliu Ionaș, comandantul școlii că: *„După rezultatele obținute la examen și în urma constatărilor făcute în timpul cursului este categorisit cu următoarele aptitudini: Suficient de antrenat pe avionul Fleet; posedă cunoștințele pedagogice necesare. Confirmat ca apt pentru a îndeplini funcția de instructor în unitatea în care face serviciul pe avionul Fleet”³⁸.* La 27 martie 1939 va fi brevetat instructor de zbor.

La 11 mai 1939, a fost pedepsit cu 10 zile arest pentru repetate necuviințe în fața comandantului.

Pentru perioada 1 noiembrie 1938 - 15 iunie 1939, a fost caracterizat astfel: *„10 (zece) zile arest pentru repetate necuviințe față de comandant. Dela 15.XI.1938 la 15.IV.1939 a îndeplinit funcția de comandant al Escadrilei I-a elevi. În primele luni a desfășurat o activitate intensă cu rezultate bune pentru îndrumarea și încadrarea elevilor de anul I. A condus sborurile de instrucție cu autoritate și competență. După primele 3 luni - comanda sa a început să se simtă tot mai puțin - ajungând a avea în Escadrila sa un accident mortal (Adj. maj. Dobre Duțu) datorită numai insuficienței de control și măsuri de siguranța sborului. Deasemenea, tot în acest timp anul I au început să manifeste dese abateri dela disciplina militară, fapt ce m-a determinat a-i schimba însărcinarea prin ordinea de bătae dela 1 aprilie 1939 dându-i comanda Escadrilei de Depozit. Ofițerul a manifestat în mai multe rânduri lipsă de respect față de subsemnatul și cu toate sfaturile în îndrumările date, am fost nevoit a-l pedepsi. Inteligent cu o bună memorie însă judecata sa este în formație. Activ, bun sburător, chiar pasionat pentru sbor, pilot bun pentru orice misiune. Temperament impulsiv și nu suficient de stăpânit. Pe lângă activitatea sa în general folositoare, are*

---

³⁶ Ibidem.

³⁷ Ibidem.

³⁸ Ibidem. f. 23.

*obiceiul de a comenta și critica tot, influențînd în rău pe unii camarazi. A trecut deseori peste calea erarhică dovedind că în educația sa militară sunt lipsuri ce trebuiesc complectate. Are cunoștinți tactice frumoase. Cultura generală în formație. A fost și profesor de Geografia militară predând bine cursul. Merită a urma cursul de Ofițeri superiori*³⁹. Pentru perioada 15 iunie - 31 octombrie 1939, comandantul Școlii militare de pilotaj, căpitan-comandorul av. Ioan Stănculescu, notează: „Mențin în toate caracterizarea din prezenta foaie calificativă dela 1.XI.938-15.VI.939. Merită a urma cursul de Ofițeri superiori aviatori”⁴⁰.

Generalul de escadră aeriană Ramiro Enescu, comandantul Școlilor și Centrelor de Instrucție ale Aeronauticii, consemnează: „După cât cunosc pe Căpitanul Nagaevschi Gh. îl apreciez ca un ofițer muncitor, conștiincios cu o solidă pregătire profesională și dornic de aș îmbogăți cunoștințele. L-am avut elev în Școala Specială și am rămas cu aceiași apreciere asupra lui. Luând conducerea Comandamentului în aprilie îl voi urmări și la lucru în Școală. Îmi place să cred că se va afirma cu aceleași calități după cum rezultă și din unele aprecieri ale comandantului Școalei. Cred că scăderile ce le-a avut remarcate în această foaie, se datoresc unui tratament mai dur necorespunzător și neadecvat temperamentului său. Pentru aceasta îl propun să fie admis la cursul pregătitor pentru Ofițeri superiori, propunere pe care i-o face însuși comandantul Școalei cu toate remarcile nefavorabile ce le semnaleză”⁴¹.

La 1 octombrie 1939 a fost mutat în cadrul Flotei 1 Bombardament ca subaltern în cadrul Escadrilei 81 Bombardament, pentru ca de la 1 aprilie 1940 să preia comanda escadrilei.

Pentru perioada 1 noiembrie 1939 - 31 martie 1940, comandantul Flotei 1 Bombardament, comandorul av. Traian Burduloi, notează: „Venit prin mutare în Flotila 1 Bombardament se prezintă la serviciu la 20 oct. 1939 și este dat ca subaltern la Escadrila 81 Antrenament pe bimotoare. La 21.I.1940 este numit comandant al Escadrilei 81 Bombardament, iar la 1 aprilie 1940 urmează a lua comanda Esc. 73 Bombardament operativă. În foarte scurt timp cu o râvnă deosebită a trecut antrenamentul pe F.W. Potez-54 și Savoia-79 dovedind cu această ocazie o foarte mare dragoste de sbor și calități frumoase de pilot. Muncitor, dornic de a cunoaște cât mai bine materialul cu care este dotată flotila a putut în acest scurt timp a face trecerea rapidă dela un avion la altul. În calitate de comandant de escadrilă s-a distins imediat prin însușirea de bun organizator, prin autoritate și

---

³⁹ *Ibidem*, f. 59.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*.

*competența ce o are în chestiunile tehnice fapt care m-a determinat a-i da comanda Escadrilei 73 Savoia, mult mai grea și mai importantă. Reușind la examenul de Ofițer dovedește că posedă cunoștințele necesare gradului superior. Nu are vicii, cinstit și conștiincios. În rezumat: este un pilot cu calități frumoase, muncitor. Ofițer bine pregătit și de nădejde. Merită a înainta la alegere la gradul Locot. Comandor*⁴². Și pentru perioada 1 aprilie - 10 iunie 1940 același comandant, consemnează: „Ofițer foarte muncitor, se poate conta pe serviciile sale”⁴³. Comandantul Regiunii III Aeriană, generalul de escadră aeriană Haralambie Giossanu, notează: „Nu sunt de acord cu încheierea comandantului Flotilei 1 Bombardament care propune pe ofițer la înaintare „la alegere”. În adevăr, dacă într-adevăr ofițerul are calități, este incontestabil că are și defecte îndeajuns de remarcabile. Astfel fiind, indiscutabil ofițerul merită să înainteze numai la vechime, deoarece chiar Legea cere pentru caracterizarea la alegere nu numai ca ofițerul să nu aibă defecte, dar ceva mai mult chiar calitățile sale să depășească mijlocia necesară ofițerilor din gradul superior. Aceasta mă face să închei caracterizarea mea cu propunerea: „Merită a înainta la gradul de Lt. comandor av. la vechime”⁴⁴.

A fost admis să urmeze cursurile de informare pentru ofițeri superiori. Prin Decizia ministerială nr. 886 din 23 martie 1940⁴⁵, comisia condusă de generalul comandant av. Ion Stoicescu l-a declarat „Reușit”. În urma examenului pentru ofițeri superiori, în conformitate cu Î.D.R. nr. 1868 din 5 iunie 1940⁴⁶ a fost avansat la gradul de locotenent-comandor. În urma evenimentelor grave de la granița României, soldată cu pierderi teritoriale și de populație, inclusiv a Basarabiei natale, în conformitate cu Î.D.R. nr. 2135 din 29 iunie 1940 se va declara mobilizarea armatei. Va rămâne mobilizat până la 15 noiembrie 1940 când, în baza Î.D.R. nr. 3052 din 12 noiembrie 1940, armata va fi demobilizată.

Pentru perioada 10 iunie - 31 octombrie 1940, noul comandant al Flotilei, comandorul av. Alexandru Demetrescu, consemnează: „Luând comanda Flotilei 1 Bombardament am găsit pe ofițer comandant al Escadrilei 75 Savoia, primind impresia că este un bun comandant al ei. La 20 iunie i-am încredințat comanda Grupului V Loos și detașat operativ cu unitatea la Blaj. Greutatea comenzii și a unității l-a depășit și nu a corespuns așteptărilor. A fost lipsit de energie și pricepere în exercitarea și

---

⁴² *Ibidem*, f. 61.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Monitorul Oficial nr. 79 din 2 aprilie 1940.

⁴⁶ Monitorul Oficial nr. 130 din 7 iunie 1940.

nu a găsit mijlocul de a risipi neîncrederea personalului din subordine, pentru avionul Loos din unitatea din care cauză moralul echipajelor era simțitor scăzut. El însuși a dat acest rău exemplu nesburând pe acest avion foarte bun atâta timp este bine cunoscut și întreținut, decât câteva minute. În conducerea administrativă a unității, aceasta făcând aproape corp aparte, nu a arătat îndeajuns ordine în socoteli și acte, din care cauză și acum, după două luni dela predarea comenzii încă nu a lichidat complet cu Baza respectivă. Având în subordine încă 3 unități, nu am putut să fiu zilnic la Grupul pe care-l comanda Lt. c-dor. Nagaevschi, să-l îndrumez și controlez, întrucât, deși muncitor ofițerul avea nevoia aceasta, fără ca totuși să-i convie. Este prea ambițios, dându-și nejustificat de altfel o prea mare importanță valorii personale. După 40 zile, am trecut pe ofițer la comanda unei escadrile Heinkel unde activează în condițiuni mulțumitoare și unde, fiind sub comandă și având el însuși unele calități de muncă și experiența pentru această funcțiune, dovedește în chiar interesul ofițerului că are nevoie de un stagiul mai îndelungat, cu tot gradul ce-l are, până să i se încredințeze comanda unui Grup. Bun pilot pe Savoia și în special pe Heinkel, pe care zboară actualmente, poate efectua orice misiune de războiu. În concluzie: ofițer în formare pentru comandă superioară Escadrilei”⁴⁷.

Comandantul Comandamentului Aero al Armatei 1, comandorul av. George Gârleanu, notează: „De acord în totul cu aprecierile din nota comandantului de Flotilă. Personal m-am convins de lipsa de energie și pricepere în comanda unui Grup de Bombardament și i-am cerut imediat înlocuire spre a nu pierde o unitate bună. Nu are ascedent moral asupra subordonaților săi din cauza atît a lipsei sale de pregătire tehnică cât și a lipsei de hotărâre și judecată clară, elemente clare esențiale unui comandant de grup de bombardament. Judecă cu mare întârziere și se hotărăște cu și mai multă întârziere. Nu este precis în ordinele ce dă. Din acest punct de vedere nu îl văd pe Lt. Comandor Nagaevschi în calitate de comandant decât numai încadrat. Cum însă întrebuițarea bombardamentului va ocaziona acțiuni de escadrile izolate sau chiar patrulile de câte 3-4 avioane nu văd cum va satisface misiunea acest ofițer, încrezut în valoarea sa însă lipsit total de calități de comandant. Deasemenea nu cred că se va putea schimba dată fiind încrederea sa în valoarea ce are. Este un comandant slab și un ofițer superior mediocru. Bun executant în formație sau unitate încadrată”⁴⁸.

---

⁴⁷ Ibidem, f. 62.

⁴⁸ Ibidem.

La 31 decembrie 1940, va fi numit la comanda Bazei Aeriene a Flotilei 4 Bombardament, pentru ca, de la 28 ianuarie 1941 să revină la comanda escadrilei.

Îm Foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1940 - 5 aprilie 1941, același comandant de flotilă, notează: „Nu are pedepse. Comandant de escadrilă Heinkel, Lt. Comandor Nagaevschi nu a înțeles nici valoarea unei asemenea unități și nici nu a căutat să se remarce, ofițer superior fiind, ca un excelent comandant de Escadrilă. Este prezumțios și nu-i convine subordonarea. Îi place să ordone fără a ști să execute. Are idei greșite asupra rolului unui comandant de Escadrilă de bombardament, pe care-l vede în fruntea escadrilei ca pilot, nu ca observator conducător de echipagii, atribuțiune pe care o concepe a fi lăsată în sarcina unui tânăr lt. șef de bord. Aceiaș concepție a arătat-o și când a fost comandant de Grup. Pasiunea sa pentru pilotarea avioanelor, datorită faptului că în dealungul anilor și-a exercitat numai brevetul de pilot i-a deformat concepțiunea adevărată reală și actuală asupra rolului unui comandant de Escadrilă de Bombardament, care trebuie să conducă, nu să fie condus. Este inteligent și totuși nu acceptă decât cu mare greutate argumentele contrarii, dar adevărate, părerilor sale. Ca pilot este excelent, are calități frumoase însă acestea nu sunt și devin necesare într-un raport invers proporțional cu gradul, mai ales la o unitate de bombardament. Din această cauză, cred că ar fi mai util într-o unitate, în care activitatea principală a oricărui grad, să fie pilotajul. Până nu va face dovada categorică și stabilă că și-a modificat părerile, că muncește din convingere și că prețuește valoarea comenzii de escadrilă, nu sunt de părere a i se încredința nici o altă comandă superioară (Grup) pentru care arată că nu este pregătit”⁴⁹.

Va fi mobilizat în baza Î.D.R. nr. 1798 din 21 iunie 1941⁵⁰, odată cu începerea războiului pentru readucerea la glia străbună a plaiurilor Basarabiei, Bucovinei de Nord și a Ținutului Herța. Locotenent-comandorul Nagaevschi se va afla în fruntea subordonaților săi pentru ducere la îndeplinire și cu bune rezultate a misiunilor de bombardament încredințate. Va da dovadă de un curaj exemplar și în ziua de 4 august 1941, când, împreună cu o altă glorie a aviației române, locotenent-comandorul av. Alexandru Popișteanu și doi mitraliori de bord, sergentul Ion Păun și caporalul Dumitru Rădulescu, l-au salvat pe adjutantul stagiar av. Ovidiu Clopoțel, căzut cu avionul între linii.

---

⁴⁹ *Ibidem*, f. 63.

⁵⁰ Monitorul Oficial nr. 145 din 22 iunie 1941.

Pentru perioada 1 aprilie - 31 octombrie 1941, noul comandant al Flotilei, comandorul av. Alexandru Sahini, consemnează: *„Aptitudini fizice foarte bune înreținute prin practica serioasă a sporturilor. Inteligent, cultură generală serioasă, aceia profesională solidă îl fac un ofițer capabil. Disciplinat, cu bună educație militară, plin de avânt pentru orice acțiune temerară, a servit ca exemplu de însuflețire camarazilor mai tineri, în fața inamicului dovedind foarte bune aptitudini militare. Calm și hotărât, cu mult curaj și bravură, a executat 28 de atacuri de bombardament în 68 de ore de sbor de războiu, ca pilot și comandant de formație, înfruntând cu eroism cele mei puternice baraje antiaeriene, cu foarte frumoase rezultate pentru reușita misiunilor. Foarte bun pilot de război cu calități excepționale, a fost un unimator al unității sale și un frumos exemplu de curaj și hotărâre. A comandat în bune condiții escadrilă de bombardament. Fire impulsivă și dinamică, voluntar de multe ori cu tendință de inițiativă personală aparte, poate fi însă bine îndrumat pe calea suflătească și a convingerii, astfel dând impresiunea că ar fi mai greu de condus sau aceia că ar putea scăpa de sub autoritate. Simțul demnității personale desvoltat până la ambiție excesivă, ceea ce constituie un foarte bun impuls moral pentru mari eforturi de care este capabil.*

Pentru frumoasa sa conduită în războiu, a fost decorat cu ordinele:

-Steaua României cu spade și panglică de Virtute Militară cl. V-a

-Coroana României idem cl. IV-a;

-Virtutea Aeronautică cl. Crucea de Aur și Cavaler și propus pentru Ordinul Mihai Viteazul cl. III-a și Crucea de Fier germană.

În concluzie: Lt. Comandor av. Nagaevschi Gheorghe este un element care are toate calitățile de a fi un foarte bun ofițer, fiind bine însuflețit și îndrumat”⁵¹.

Și comandantul Regiunii 3 Aeriană, generalul de escadră av. Gheorghe Vasiliu, consemnează: „Sunt foarte mulțumit că acest ofițer a putut da rezultate bune pe front, în misiunile pe care le-a executat. Mai mulți din șefii săi, mi s-au plâns de caracterul ofițerului, care se pare că este foarte încrezut și de faptul că manifestă acest lucru în mod vădit. Deasemenea, că nu poate lucra sub comandă și face totdeauna acte de autoritate. Este, deci, un element foarte greu de ținut. Desigur că nu aprob acest mod de comportare și va trebui să se lucreze pentru a fi readus la realitate și încadrat în legile și regulamentele militare. Față de modul cum s-a purtat pe timpul războiului, unde încăpăținarea, tenacitatea și firea sa impulsivă l-au adus la săvârșirea de fapte îndrăznețe, de mult curaj și de

---

⁵¹ *Ibidem*, f. 64.

ambiiie excesivă. Îmi face impresia că se așezase omul în situația care îi convenea și atunci produsul a fost de natură să-l arate ca un excelent executant de mult curaj și gata oricând la acțiuni care l-au ridicat. A fost decorat pentru purtarea sa. Va trebui însă să fie îndrumat pentru a înțelege că are gradul care cere a conduce pe alții, și cum anume să conducă. În concluzie: pentru modul cum s-a comportat îl socotesc ca pe un ofițer de folos Aeronauticei”⁵².

La 15 aprilie 1942 a fost numit în cadrul Flotilei 2 Bombardament și numit în funcția de ajutor al comandantului Grupului 5 Bombardament.

Pentru perioada 1 noiembrie 1941 - 31 octombrie 1942, noul comandant al Flotilei, căpitan-comandorul av. Ioan Cristescu, consemnează: „I. *Aptitudini fizice: f. bune. Sportiv, sănătos și rezistent. Constituție viguroasă, poate purta cu ușurință greutățile unei campanii. II. Aptitudini militare: f. bune. Hotărât, foarte energic și perseverent. Cu deosebită prestanță în fața frontului. Drept și sever cu subalternii. III. Capacitate: Ofițer foarte capabil. Inteligent, cu judecată bine formată. Foarte muncitor și foarte bun organizator. Stimulează și îndeamnă subalternii la muncă reușind a desvolta spiritul de emulație. Foarte bine pregătit din punct de vedere profesional și general. Ține foarte mult la unitatea sa pentru care lucrează în permanență cu mult zel. IV. Educația: Disciplinat și bun camarad. Cu purtare frumoasă în societate. Fire sociabilă, cu foarte multe relații; pune deosebită grijă în educarea subalternilor. Cu simțul datoriei desvoltat. V. Îndeplinirea serviciului: Grupul 2 a primit foarte mult personal nou pe care l-a instruit și format în foarte bune condițiuni. A organizat foarte bine serviciul și instrucția în grup obținând rezultate foarte bune în sbor de zi și de noapte, trageri și bombardament. Are foarte mare dragoste de sbor. Ca pilot s-a antrenat foarte mult pe avioane Savoia Jumo, fiind pildă pentru subalternii săi. Este un foarte bun ofițer superior dublat de un foarte bun pilot. Ofițer de nădejde, cu multă inițiativă și cu multă dragoste pentru realizări frumoase. Nepozabil”⁵³.*

Pentru perioada 1 noiembrie 1941 - 10 august 1942, comandantul Regiunii II Aeriană, generalul de escadră aeriană Emil Gheorghiu, notează: „Față de notele obținute în trecut și față de cum îl notează actualul comandant există deosebiri totale, care mă fac să ezit a caracteriza pe ofițer deoarece nu l-am cunoscut îndeajuns. Însărcinarea pe care a avut-o în unitate a dat prilejul mai mult C.F.A. în a-i urmări activitatea”⁵⁴. Pentru perioada 10 august - 31 octombrie 1942, predecesorul la comandă,

---

⁵² *Ibidem.*

⁵³ *Ibidem*, f. 65.

⁵⁴ *Ibidem.*

comandorul av. Constantin Nicolau, consemnează: „*Nu cunosc în deajuns pe ofițer, de aceea mă refer la nota comandantului de Flotilă*”⁵⁵.

De la 1 aprilie 1944 a îndeplinit funcția de șef birou operații al flotilei. La 1 noiembrie 1944, a fost repartizat pentru mobilizare la Flotila 2 Informații fiind detașat în vederea mutării definitive la Flotila 1 Bombardament. La 28 noiembrie 1944 a fost numit ajutor tactic și comandant secund al Flotilei 1 Bombardament, iar de la 15 decembrie 1944, în aceeași funcție la Baza Flotilei 1 Bombardament.

Între timp, în conformitate cu Î.D.R. nr. 1266 din 30 iunie 1944⁵⁶, pe data de 22 iunie 1944 a fost avansat la gradul de căpitan-comandor av.

În conformitate cu Decizia ministerială nr. 171 din 8 iulie 1945, a fost detașat pe lângă Comisia de recepție de la Uzinele I.A.R. Brașov, în calitate de pilot recepționar, iar în baza Ordinului Statului Major al Aerului nr. 580 din 22 mai 1945 a fost mutat la Gruparea de Depozite Aeronautice nr. 1 Cristian.

De la 1 noiembrie 1945 se va afla la comanda Flotilei 3 Bombardament. Va urma o perioadă de numeroase reorganizări ale Aeronauticii, Astfel, în baza Ordinului Statului Major al Aerului nr. 515 din 1946, la 1 iulie 1946 preia comanda Flotilei 3 Mixtă, iar în baza Ordinului Statului Major al Aerului nr. 2231 din 1946, de la 20 iulie 1946 este mutat în cadrul Secretariatului de Stat al Aerului-Serviciul Adjutantură și Personal. La 26 septembrie 1946, în conformitate cu Ordinul Statului Major al Aerului nr. 3090 din 1946 este numit ajutor administrativ al Flotilei 3 Mixtă, iar de la 1 noiembrie 1946, în baza Ordinului Statului Major al Aerului nr. 4152 din 1946, să fie numit la comanda Floilei 3 Mixtă.

În conformitate cu Î.D.R. nr. 1644 din 6 august 1947⁵⁷, i se va rectifica vechimea în grad de la 23 februarie 1944 la 23 decembrie 1943. Iar în conformitate cu Î.D.R. nr. 1779 din 25 august 1947⁵⁸, va fi avansat pe data decretului și cu vechimea în grad de la 1 octombrie 1946, la gradul de comandor aviator.

În conformitate cu Ordinul Comandamentului Aeronauticii nr. 624 din 1 septembrie 1947 a fost numit la comanda Flotilei 3 Asalt, iar la 22 noiembrie 1947 a fost desărcinat de la comanda flotilei. În baza Ordinului Comandamentului Aeronauticii nr. 422 din 15 decembrie 1947 a fost pus la dispoziția Ministerului Apărării Naționale. Totodată, în conformitate cu Decizia ministerială nr. 1053 din 25 septembrie 1947 și Adresa Tribunalului

---

⁵⁵ *Ibidem.*

⁵⁶ Monitorul Oficial nr. 153 din 4 iulie 1944.

⁵⁷ Monitorul Oficial nr. 183 din 12 august 1947.

⁵⁸ Monitorul Oficial nr. 200 din 1 septembrie 1947.

Militar Braşov nr. 30.408 din 1947 a fost numit procuror militar special la Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Braşov.

În conformitate cu Î.D.R. nr. 2145 din 7 noiembrie 1947⁵⁹, comandorul aviator Nagaevschi Gheorghe, aflat la dispoziția Ministerului Apărării Naționale, va fi trecut în rezervă pe 1 ianuarie 1948, iar în conformitate cu Ordinul M.Ap.N. - Direcția Personalului nr. 470.928 din 9 ianuarie 1948 i se va anula rectificarea vechimii în grad de la 23 februarie 1944 la 23 decembrie 1943.

După război, probabil din oportunism, a simțit nevoia de a-și „aranja” pentru a da bine în fața noului regim politic. Astfel, într-o biografie din anul 1955, menționa că *„Educația burgheză imprimată de conducerea orbească a ordinelor m-a făcut să execut ordinele comandanților, ca unealtă a jocului hazardat al guvernanților de atunci. ... Am îndeplinit misiunile conform ordinelor, iar în afară de acestea sunt împăcat că nu am tras cu mâna mea nici un glonte împotriva ostașului sovietic. ... După eliberarea țării noastre, după 23 august 1944, mi-am dat totuși seama de greșelile mele, deschizându-mi-se în același timp ochii pentru a vedea altfel lucrurile. ... Sunt 10 ani trecuți, în care timp mi-am dat perfect seama atât de drumul parcurs în viață cât și de posibilitățile mele în viitor. Mînat de sentimentul de ură împotriva a tot ce am văzut și suferit în timpul regimului burghezo-moșieresc, fără nici o ezitare am trecut alături de interesele clasei muncitoare și a oamenilor muncii din țara noastră”*⁶⁰.

În perioada ianuarie - mai 1948 a activat în cadrul resortului aviație sportivă din Consiliul sindical, iar în perioada mai - august 1948 a îndeplinit funcția de șef Secție sindicală militară în cadrul Consiliul Sindical Județean Braşov. A activat ca profesor la Liceul de băieți din orașul Stalin (Braşov) și la Direcția Regională C.F.R. Braşov în perioada octombrie 1948 - 1950, și la Centrul Școlar „Steagul Roșu” și Facultatea Muncitorească Braşov în perioada 1950 - septembrie 1954. În perioada 1950 - 1954 va urma și cursurile Facultății de limba și literatura rusă la Institutul „Maxim Gorki” din București, pentru ca, începând din septembrie 1954 să îndeplinească funcția de șef al Sectorului Aviație din cadrul Secției A.V.S.A.P. Braşov. A urmat cursurile serale de marxism-leninism pe lângă Comitetul P.M.R. al Regiunii Stalin.

De-a lungul carierei sale a fost decorat cu numeroase ordine și medalii: Medalia „Centenarul Regelui Carol I” (Î.D.R. nr. 1915 din 9 mai 1939), Ordinul „Virtutea Aeronautică” clasa Crucea de Aur, „considerat

---

⁵⁹ Monitorul Oficial nr. 299 bis din 29 decembrie 1947.

⁶⁰ Memoriu, ff. 13-14.

pilot de războiu format. Foarte bun comandant de escadrilă. A totalizat aproape 2000 ore de sbor.” (Î.D.R. nr. 1861 din 5 iun. 1940), Ordinul „Virtutea Aeronautică” de război clasa Crucea de Aur, „pentru curajul de a fi aterizat, în ziua de 4 august 1941, cu un avion Focke-Wulf, între liniile amice și inamice, din Zona Est Grigoriopol, spre a salva pe adjutantul Clopoșel Ovidiu, care aterizase forțat cu avionul Me-109 nr. 14, în urma unei lupte aeriene”. (Î.D.R. nr. 2632 din 19 sept. 1941), Ordinul „Virtutea Aeronautică” de război cu spade clasa Cavaler, „pentru curajul și bravura de care a dat dovadă în cele mai importante acțiuni ale Grupului. A atacat și bombardat: terenul Sângera, distrugând pe teren 40 avioane inamice; trecerile masive dela Griuleni distrugând podul de vase, acțiuni de asalt asupra trupelor inamice în cele mai bune condițiuni”. (Î.D.R. nr. 539 din 20 febr. 1942), Semnul onorific pentru 40 de ani în armată (Î.D.R. nr. 1390 din 8 iul. 1947)⁶¹, Medalia sovietică „Victoria” (9 mai 1946) și Medalia „Eliberarea de sub jugul fascist” (1949).

În baza Ordinului M.F.A. nr. MC 00170 din 22 august 1964, pe data 1 ianuarie 1964 a fost trecut în retragere pentru limită de vârstă.

---

⁶¹ Monitorul Oficial nr. 205 din 6 septembrie 1947.

**AIR CAPITAN GHEORGHE NAGAEVSCHI – BETWEEN SPY AND
POLITICAL OPPORTUNIST**

-abstract-

Keywords: Air Force, World War II, Gheorghe Nagaevschi, communist regime

One of the most decorated airmen in the period of World War II, air captain Gheorghe Nagaevschi had an interesting career as an officer in the `30s and during the Second World War. As second in command of the 5th Bombing Group and then in 1th Bombing Flotilla, he proved his worth. After the war, he committed himself to the new communist regime.